

III Всеукраїнська науково-практична конференція «Інтеграційні можливості сучасної психології та шляхи її розвитку», Запорізький національний університет, 2019.

УДК 159.942:177.61

Вагабова Анастасія Олегівна
Асистент кафедри практичної психології МДУ,
аспірант першого року навчання ЗНУ
Наук. кер.: д.психол. наук, доцент Горбань Г.О.

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПЕРЕЖИВАННЯ ЛЮБОВІ В МІЖОСОБИСТІСНИХ СТОСУНКАХ

Актуальність дослідження. Сучасний розвиток психологічної науки характеризується продуктивними науковими дослідженнями в різних аспектах психічної діяльності особистості. У зв'язку з трансформаціями соціального простору, певним чином коригується кут дослідного розуміння того чи іншого психологічного феномену. Однак аналізуючи праці психологів, однією з мало досліджуваних проблем залишається переживання любові. Безумовно, є цілий комплекс трудів, присвячених даному почуттю, але, на жаль, багато наукових результатів залишаються позбавленими принципу новизни, або ж не мають під собою практичної цінності.

Протягом довгого часу любов зводилася або до біологічного початку, до статевого інстинкту, або заперечувалася та принижувала фізіологічну сторону любові та трактувалася як суто «духовне» почуття. Сьогодні любов частіше вивчають в контексті енергетичного ресурсу, який впливає на розвиток особистості.

Інтерес до феномену любові представлений в роботах таких психологів, як О. Кернберг, З. Фрейд, Е. Еріксон, які розглядали любов як психологічне утворення несвідомого характеру, обумовлене переживаннями дитинства та дитячо-батьківськими відносинами, що включає до себе сексуальні потреби людини. Е. Берн, Е. Фромм, А. Адлер головною функцією любові виділяли позитивний вплив на формування й зміцнення Я-концепції людини. Отже,

незадоволення потреби в любові, фрустрація почуття перешкоджає розвитку особистості та становленню Я-концепції.

А. Маслоу, К. Роджерс, В. Франкл приділяли увагу дослідженню сенсу любові, а саме дефіцитарний (потреба бути коханим) та буттєвий сенс любові, безпосередньо пов'язаний із самореалізацією, саморозвитком особистості, де любов виступає в якості однієї з головних цінностей особистості. Представники когнітивно-бихевиорального підходу вивчали любов як умовно-рефлекторну реакцію, в поєднанні фізіологічного збудження та інтерпретації цього порушення, як прояву любові. Іншими представниками психологічної науки розглядалися різні види переживання любові, в залежності від об'єкта, на який направлено почуття, розрізнення між переживанням закоханості та любов'ю (Л.Я. Гозман), вікові особливості ставлення до любові (Є.В. Вараксіна) й т.д.

Серед вітчизняних психологів на сьогоднішній день проблемою любові цікавляться С.Д. Максименко, виділяючи любов як опредмечену потребу, яка будучи реальною силою, створює особистість й визначає її існування; П. С. Ваксютенко, вивчає особливості емоційно-чуттєвої сфери особистості; С. Климань розглядає любов в аспекті її розуміння як відповідальності, передусім зважаючи на формування діалогічного простору взаємовідносин між «я» та «іншим»; С.В. Отчич диференціює поняття любові та закоханості; О.А. Кондрашихіна, аналізує особливості формування любовних аддикцій; А.А. Коцюба розглядає психологічні чинники, що визначають простір нормативної любові, критерії психічного та тілесного здоров'я, які відповідають за встановлення повноцінного контакту в стосунках любові й т.д.

Нашим першим дослідним інтересом у вивченні проблеми переживання любові було визначення смислоутворювальних факторів почуття любові у жінок в місцях позбавлення волі. Завдяки отриманим емпіричним даним саме інтегрованість емоційно-чуттєвого та усвідомлено-смыслового компонентів є цими смислоутворювальними факторами переживання любові. За результатами нашого дослідження, ми визначили, що суб'єкт неспроможний в повній мірі відчувати й розуміти власні переживання, якщо переважає один із проявів

особистості (емоційно-почуттєвий або раціональний). Цього висновку ми дійшли завдяки виявленню смислових систем переживання любові через їх відображення в індивідуальному світогляді особистості. Для цього ми визначали співвідношення між смисловою та емоційно-чуттєвою сферою почуття любові, за допомогою методики граничних смислів (Д.О. Леонт'єв), проективного малюнка із текстовою метафорою на тему «Для мене любов – це», та методики «Рівень співвідношення «цінності» та «доступності» в різних життєвих сферах» (О.Б. Фанталова). Це дало нам змогу розробити тренінгову програму щодо розширення уявлення про смислове значення переживання любові, зміни особистісного ставлення до себе, позитивного сприйняття своїх особливостей та якостей, розширення емоційно-чуттєвої сфери особистості, можливостей прояву емоцій та почуттів, усвідомлення ресурсів переживання почуття любові, що в свою чергу сприяє особистісному розвитку суб'єкта. Але це не є кінцевою метою нашого дослідження, переживання любові є вельми змістовним та дуже значущим феноменом в життєдіяльності людини, що констатує актуальність вивчення цієї проблеми та формулює подальші цілі нашого дослідження.

Мета дослідження. Вивчення психологічних особливостей переживання любові, як фактора становлення та розвитку особистості.

Результати теоретичного аналізу проблеми. Завдяки теоретичному аналізу існуючих концепцій та власних емпіричних даних, ми зіткнулися з необхідністю більш глибокого дослідження психологічних особливостей переживання любові.

Висновки. Таким чином, враховуючи дослідження, які присвячені проблемі любові, саме поняття почуття залишається вельми розмитим. Особливості вивчення цього феномена є дуже залежним від соціальної ситуації розвитку суспільства, тому, аналізуючи праці вчених минулого століття, ми частково стикаємося з деякими суперечностями в розумінні цього переживання. Так як розвиток особистості є динамічним процесом, то й зміст переживання

любові, як однієї з головних цінностей людини, зазнає трансформації, що спонукає нас більш ґрунтовно займатися дослідженням цієї проблеми.